

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > פרשת השבוע תשסה 009 וישב

פרשת השבוע תשסה 009 וישב

סוד אחדותם של יעקב ויוסף

א

מגורי יעקב- 'המשכה' למגורי יצחק. * יוסף- 'המשכה' מיעקב: "כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף", מהלך של 'התדמות' ביניהם.

"וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגְרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. אֵלֶּה תֵּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שֶׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֵעָה אֶת אָחִיו בְּצָאֵן... וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם כָּעָה אֶל אָבִיהֶם. וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו כִּי בֶן זִקְנִים הוּא לוֹ, וַעֲשָׂה לוֹ כְּתֻנֹת פָּסִים" (לז, א-ג).

כותב הבעל הטורים: "מגורי- יו"ד כפופה כמין כ"ף" וכו'.

"וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען", לשם מה הזכיר הכתוב ששיבת יעקב היתה "בארץ מגורי אביו"? כותב הבעה"ט: "מגורי אביו- בגימטריא זה חברון". אולם עדיין קשה שהיה יכול לכתוב "וישב יעקב 'בארץ חברון' בארץ כנען", מדוע הדגיש הפסוק שזו היתה "ארץ מגורי אביו"?

אלא כפי שמבואר הרבה בספרים, שהגילוי של הפסוק הוא- שיש כאן 'המשך' מיצחק אבינו ליעקב אבינו. כלומר שהמגורים של יעקב אבינו הם לא מגורים 'חדשים', אלא הם 'המשכה' מיצחק. "מגורי אביו בארץ כנען"- הכוונה שיעקב 'המשיך' את מהלך אביו יצחק.

זו הנקודה הראשונה שמתגלית כאן: שהמגורי יעקב היו 'המשכה' למגורים של יצחק.

"אלה תלדות יעקב יוסף", כאן בפסוק מבואר- שיש מהלך שהתולדות של יעקב הם יוסף. והיינו כדמביא רש"י: "ומדרש אגדה דורש, תלה הכתוב תולדות יעקב ביוסף מפני כמה דברים, אחת שכל עצמו של יעקב לא עבד אצל לבן אלא ברחל, ושהיה זיו איקונין של יוסף דומה לו, וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, זה נשטם וזה נשטם, זה אָחִיו מבקש להרגו וזה אָחִיו מבקשים להרגו, וכן הרבה בבראשית רבה (פד, ו)". כלומר יש כאן מהלך שיש 'התדמות' בן יעקב ליוסף: "שהיה זיו איקונין של יוסף דומה לו", "וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף".

הרי שאנו רואים כאן שתי המשכות: בתחילה אנו רואים שיעקב ממשיך את המגורי יצחק, ולאחר מכן אנו רואים שיוסף הוא ההמשכה כביכול של יעקב שישנו מהלך של התדמות ביניהם.

ב

'התדמות' - מצד הצורת פנים, מצד מהלך מסירת התורה בכמה בחינות של חלקי התורה, וגם מצד התגלות הגיל.

נתבונן ונראה כמה בחינות בהתדמות של יוסף ליעקב.

"שהיה זיו איקונין של יוסף דומה לו", בעצם כמבואר בפסוק ג' "כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים" ומפרש"י: "בן זקנים- שנולד לו לעת זקנתו. ואונקלוס תרגם- בר חכים הוא ליה, כל מה שלמד משם ועבר מסר לו. דבר אחר- שהיה זיו איקונין שלו דומה לו".

הרי שרואים כאן שישנם כמה מהלכים בהתקשרות ובהתדמות שבין יוסף ליעקב. "בר חכים הוא ליה, כל מה שלמד משם ועבר מסר לו"- הרי שגם זה הינו סוג של התדמות, כלומר שמצד המהלך של ה'תורה' של יעקב, הוא מסר את הכל ליוסף. ועוד, "דבר אחר- שהיה זיו איקונין שלו דומה לו", זהו עוד סוג של התדמות, מצד הצורת פנים.

יתר על כן בבעל הטורים כאן מצינו עוד כמה בחינות של התדמות, וצריך לברר אותם.

וז"ל: "בן זקנים- זקנים כתיב, שמסר לו כל מה שקיבל מזקנים שהם שם ועבר". זה מקביל לדברי רש"י "כל מה שלמד משם ועבר מסר לו". ולשון הפסוק כאן "בן זקנים", הכוונה- לכל מה שלמד וקיבל מזקנים שהם שם ועבר.

עוד ממשיך הבעה"ט: "בן זקנים הוא לו- ס"ת 'אָמון', שמסר לו סתרי תורה, שנאמר בה (משלי ח, ל) "ואהיה אצלו אָמון ואהיה שְׁעָשָׁעִים". כאן כבר מתגלה 'מהות' בשייכות של התורה שיעקב מסר ליוסף: הוא מסר לו תורה שהיא במהלך ש"ואהיה אצלו אָמון ואהיה שְׁעָשָׁעִים".

עוד בחינה בגילוי 'מהות' התורה שמסר יעקב ליוסף אומר הבעה"ט: "זקנים- בגימטריא עולה רז', שמסר לו רזי תורה".

מהלך נוסף בחלק התורה שיעקב מסר ליוסף מבואר בבעה"ט: "זקנים- נוטריקון זרעים ק'דשים נ'שים י'שועות מ'ועד", כלומר ששה סדרי משנה, ואף שמנויים כאן רק חמישה אבל זהו מהלך של הששה סדרי משנה.

סוף דבר, ודאי שהמהלך של התורה זהו עוד סוג של התדמות בין יוסף ליעקב, וצריך לברר את נקודת מהלך ה'התדמות'- מצד הנקודה של התורה, שרואים שישנן כמה בחינות איזה 'חלק' של תורה קיבל יוסף מיעקב.

בעצם עוד נקודה הזכיר רש"י: "בן זקנים- שנולד לו לעת זקנתו". וברור הדבר שלידת יוסף לעת זקנתו אינה במקרה, אלא זה גופא הפשט במה שכותב הבעה"ט "מה שקיבל מזקנים שהם שם ועבר": שמצד התגלות הגיל- מסירת יעקב ליוסף את מה שקיבל מ"זקנים" היא זאת השורש ללידתו "לעת זקנתו".

ג

ג' מדרגות במסירת תורת יעקב ליוסף: א. תורה דבריאה (של שכליות, של הוראה). ב. תורה דאצילות (למעלה מהשגת הנברא, של שעשועים). ג. תורה של 'אין סוף' (שבה נקודת ההשתוות).

נבהר את בחינות התדמות יוסף ליעקב הללו באופן של הדרגה.

מצד החיצוניות- יעקב מסר לו "נוטריקון זרעים ק'דשים נ'שים י'שועות מ'ועד", שזוהי גופא אותה בחינה של "מה שקיבל מזקנים שהם שם ועבר".

למעלה מזה מתגלה בבעה"ט מהלך- ש"מסר לו סתרי תורה, שנאמר בה ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשעים".

בעצם, ענין התורה שנקראת "שעשועים", שמבורר שהיא "אצלו" יתברך- זוהי אותה תורה ש'למעלה' מהשכליות.

תורת ה'שכליות'- היא תורה דבריה, משא"כ תורת האצילות שנקראת "ואהיה אצלו" [אצלו דייקא מלשון אצילות]- זוהי תורה ש'למעלה' מן הנבראים, ולכן היא נקראת "שעשועים".

כל 'תורה' זהו מלשון 'הוראה'. ואם זו 'הוראה', הרי שזהו יחס שיש נבראים שצריכים לעשות. אבל עד כמה שהתורה היא במהלך ש'למעלה' מן הנבראים, שהיא "אצלו"- זה נקרא "שעשועים". כענין דבר שמשמעושים בו, שאין בו בחינה של הולדה ותוצאה. שהרי כל פעולה מולידה תוצאה, מה שאין כן כאשר אדם משתעשע בדבר, עצם הפעולה היא התכלית, ולא תכלית שתיווצר מהפעולה (ע' בחקתי ס"ה אות ה-ז').

נמצא, שבמהלך הראשון שהוא מסר לו "נוטריקון ז'רעים ק'דשים נ'שים י'שועות מ'ועד"- זוהי בעצם התורה ש'אנחנו' משיגים, והגם שיש עומק לפנים מעומק, אמנם מצד 'מהות' התורה אלו הם הששה סדרי משנה הידועים לנו. משא"כ כאשר מתגלה שהוא מסר לו "סתרי תורה", בחינה של "אמון", בחינה של "שעשועים"- זוהי אותה בחינה של תורה ש'למעלה' מתפיסת הנברא, זהו גילוי יותר עמוק במהות מסירת התורה של יעקב ליוסף.

בחינה יותר עמוקה במסירת התורה של יעקב ליוסף כמבואר בבעה"ט: "זקנים- בגימטריא עולה רז', שמסר לו רזי תורה".

כידוע במקובלים: 'אין סוף'- בגימ' 'אור', בגימ' 'רז'. וכאשר כתוב כאן ש"זקנים- בגימ' עולה רז", בעצם כתובה כאן בחינה שלישית ועליונה יותר במסירה: שהוא מסר לו את סוד ה'אין סוף'.

הרי שישנן כאן שלש מדרגות איזו בחינה של תורה מסר יעקב ליוסף.

הבחינה הראשונה- "נוטריקון ז'רעים ק'דשים נ'שים י'שועות מ'ועד", אלו הסדרי משנה.

הבחינה השנייה- "ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשעים", הוא מסר כאן תורה של "שעשועים" שהיא למעלה מהנבראים, תורה שהיא "אצלו" יתברך לא ביחס כיצד היא מתקבלת אצל המקבלים.

והבחינה היותר עליונה, למעלה מהאצילות- הוא מסר לו תורה של 'אין סוף', "זקנים" עולה בגימ' 'אין סוף'. זהו מהלך יותר עמוק בגילוי התורה שמסר לו.

ד

שורש 'התדמות' יעקב ויוסף- דייקא מצד תורת ה'אין סוף'.

פשוט וברור הדבר, שכל המהלך שמתגלה ב"אלה תלדות יעקב יוסף", כל מהלך ה'התדמות', הינו מצד גילוי העומק הפנימי של המדרגות הללו.

כלומר.

הנקודה ש'למעלה' מהשעשוע היא נקודה של 'השתוות'. משא"כ השעשוע, הוא נובע מנקודה של 'השתנות': עד כמה ש'אין השתנות'- אין שעשוע, נקודת ה'שוני', נקודת ה'תנועה'- היא זו שיוצרת את השעשוע. רק מצד הבחינה העליונה שעולה רז', שעולה 'אין סוף'- יש נקודת ה'השתוות'.

ועל כן, כשמבואר ברש"י מחז"ל ש"כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף", שיש כאן גילוי השורש ששניהם 'שווים', בהכרח שזהו

מהעומק של התורה שהוא מסר לו את ענין בחינת ה'אין סוף'! כי למטה מכך, אף בודאי שאור ההשתוות השתלשל גם לשם, אמנם הוא כבר לא בבחינה של השתוות גמורה.

מצד הגילוי העצמי של ה'השתוות', שורש האור ש"כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף" והבחינה "שהיה זיו איקונין של יוסף דומה לו", זהו רק מהשורש גופא של התורה שמסר לו שהיא הבחינה שבגימ' עולה 'רז', 'אין סוף', שגילה לו את סוד ה'אין סוף'!...

ה

"יוסף", מצד החיוב- יש סוף, שייך הוספה. מצד השלילה- אין סוף, גילוי שאין עוד מלבדו. * הקבלת בחינות מסירת התורה ליוסף לבחינות הללו.

עומקם של דברים.

בעצם, יעקב הוליד את "יוסף". כל "יוסף" זהו מלשון- 'סוף'.

ה'סוף' יש בו ה'הוספה'- "יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים" (ע"פ דברים א, יא). עד כמה שיש סוף'- שייך הוספה, דבר ש'אין לו סוף'- לא שייך בו הוספה. נמצא ש'סוף' ו'הוספה' מוכרחים זה בזה: שעד כמה שיש סוף שייך הוספה, ועד כמה שיש הוספה בהכרח שיש סוף.

כל שמו ועצמותו של "יוסף" מגלה את אותה הנקודה ש'יש סוף' כביכול: יוסף- יש סוף!

אבל, ברור הדבר כפי שכבר הוזכר הרבה (נח אות יא-ג', חיי שרה אות ו'), שכל שם הוא הן שם מצד החיוב והן שם מצד השלילה. ולכך, זהו מצד תפיסת ה'חיוב' שאנו תופסים שמהות שמו של "יוסף" היא- סוף, הוספה. משא"כ מצד תפיסת ה'שלילה' העבודה היא- 'לשלו' את הסוף, לגלות ש'אין סוף', "אין עוד מלבדו", הוא יתברך לית בו צמצום כלל, וזוהי כל מהותו של "יוסף" מצד השם ד'שלילה' דיליה.

זהו המהלך שישנן כמה בחינות איזו תורה קיבל יוסף מיעקב.

הרי, בכל דבר יש את בחינת ה'יש' ויש את בחינת ה'אין', יש את השם של ה'חיוב' ויש את השם של ה'שלילה'. ואם כן הכא, מצד ה'חיוב' פשוט שמה שיעקב מסר ליוסף זהו- "נוטריקון זרעים ק'דשים נ'שים ישועות מ'ועד". מצד ה'ממוצע' בין היש לאין- הוא מסר "ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשעים". ומצד ה'אין' עצמו, ה'אין סוף', הביטול הגמור- הוא מסר לו "זקנים- בגימ' עולה רז", עולה 'אין סוף'.

אולם, ההתקשרות העמוקה שנרקמה בין יוסף ליעקב נבעה מגילוי הנקודה שבעצם 'אין סוף'! שזהו בעצם שורש ההשתוות ש"היה זיו איקונין של יוסף דומה לו", וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף", שסוד ההשתוות הינו מחמת הביטול הגמור של הנבראים!...

ו

'עצמיות' יעקב- לגלות ולברר את בחינת יוסף.

נמשיך בעז"ה את הקו הלאה.

הוזכרו דברי רש"י- "ומדרש אגדה דורש, תלה הכתוב תולדות יעקב ביוסף מפני כמה דברים, אחת שכל עצמו של יעקב לא עבד אצל לבן אלא ברחל". ועומק המבואר כאן הוא: "שכל 'עצמו' של יעקב", כלומר- כל 'עצמותו' של יעקב היא בעצם

מתקשרת עם יוסף, שהרי "לא עבד אצל לבן אלא ברחל" והיינו בשביל יוסף שהוא שטנו של עשו.

הגילוי ה'עצמי' של יעקב הוא בעצם- 'לגלות' את בחינת יוסף, "כל עצמו של יעקב לא עבד אלא ברחל", ה'עצמו' של יעקב היה הגילוי בעצם 'לברר' את בחינת יוסף!!

עומק הדברים.

ז

גילוי השם ד'שלילה' דיוסף, היא גופא נקראת- מיתת משיח ב"י וגילוי משיח ב"ד. * "ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם"- גם את הצד דקדושה להביאו מיש לאין, שכל 'עצמות' יוסף לברר: ש'אין הוספה'.

יש משיח בן דוד, ויש משיח בן יוסף. וכידוע, שע"י משיח בן יוסף עדיין אין זהו סוף הגאולה, רק ע"י משיח בן דוד.

אבל מאידך אנו מוצאים כאן בחז"ל סתירה לכאורה, כפי שמביא רש"י (פסוק א'): "דבר אחר, וישב יעקב- הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה: אנה יכנס כל הפשתן הזה? היה פיקח אחד משיב לו: ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו. כך יעקב ראה כל האלופים הכתובים למעלה, תמה ואמר: מי יכול לכבוש את כולן? מה כתיב למטה (פסוק ב') 'אלה תולדות יעקב יוסף', דכתיב (עובדיה א, יח) 'והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש', ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם".

והרי מבורר כאן ש'והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש', נמצא שהכילוי הגמור הוא ע"י יוסף, משיח בן יוסף. וא"כ לכאורה: היכן מקומו של משיח בן דוד?! ועד כמה שהכח המביא לביטול הרע הוא יוסף, אז מדוע כחו של משיח בן דוד הוא הנחשב לגאולה?

יתר על זאת, מבואר בחז"ל (סוכה נב ע"א) שמשיח בן יוסף יהרג ויש תפילה שלא ימות (זוה"ק רע"מ פנחס רכג ע"א), ואילו כאן מבואר ששלמות הביטול של "ובית עשו לקש" נעשה ע"י יוסף, וא"כ לכאורה מבואר שיוסף כן משלים את העבודה ולא מת באמצעה!?

אבל בעומק כך הוא ביאורם של הדברים.

כפי שנתבאר לעיל, ישנן שתי בחינות ביוסף. יש את בחינת ה'יוסף דישי', ולבחינה הזאת- יש 'ביטול' כמבואר בחז"ל שהוא יהרג. ועומק מיתתו הכוונה- שיתגלה שם ה'שלילה' דיוסף' ולא שם החיוב בלבד, וזה גופא נקרא מיתת יוסף, מיתת משיח בן יוסף.

ובעומק, מיתת משיח בן יוסף גופא היא גילוי מהות משיח בן דוד.

כאשר משיח בן יוסף הוא 'יש' וכל גילוי משיח בן דוד הוא ה'אין', אזי משיח בן יוסף לעצמו ומשיח בן דוד לעצמו. אבל כאשר מתגלה ששם החיוב הוא שם של שלילה, נמצא שמשיח בן יוסף הוא גופא משיח בן דוד. כלומר: הגילוי שהשם של יוסף הוא שם של שלילה, זהו גופא משיח בן דוד!

הגילוי שנקרא 'משיח בן יוסף', זהו הגילוי של יוסף של שם ד'חיוב'. והגילוי של 'משיח בן דוד' שהוא 'אין', שהוא 'שלילה', הוא מגלה שהשם של יוסף הוא 'שלילה', וזה גופא נקרא משיח בן דוד!!

נמצא, שהמהלך שיוסף מברר "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו וקש", "שמכלה ושורף את כולם", אין הכוונה ששורף רק את עשו, אלא בעומק- הוא שורף את הכל, כפי שבארנו כבר (וישלח אות ה') שעד כמה שה'קש' מתבטל גם ה'אש' מתבטלת. וזהו הגילוי בעצם של האין האמיתי שמתגלה בשם של ה'שלילה' דיוסף ולא בשם של ה'חיוב'.

כלומר, הביטול "שמכלה ושורף את כולם", זה לא ביטול לבטל רק את עשו, אלא זהו לבטל גם כביכול את הצד ד'קדושה'

ולהפוך אותו מיש לאין!! זהו בעצם השם דשלילה דיוסף ש'למעלה' מהשם דחיוב.

מצד השם של החיוב- יוסף הוא הוספה, "יוסף ה' עליכם ככם אָלף פעמים". אבל מצד השלילה- ה"אָלף" הוא 'מופלא', נעלם, זהו שם של שלילה, וה'הוספה' אָלף פעמים הכוונה- לגילוי הפלא, גילוי המופלא, זוהי בחינה של שלילה.

זהו הגילוי העצמי בעצם של "יוסף": שמצד השם של ה'שלילה' הוא מגלה- ש'אין הוספה'!!

ח

הבריאה בסוד 'תוספת' כביכול על הא"ס, ו"יוסף" מברר- 'שלילת' הקבלה, 'ביטול' התוספת, וגילוי ה"אין עוד מלבדו".

כאשר מבינים את העומק, מתברר- שכל ענין שמו של "יוסף" הוא בעצם לברר את אותה נקודה: שאין הוספה, ושאין נתינה!

כל סוד הברואים בעומק נבע ממה ש"חוק הטוב להיטיב" כידוע (דעת תבונות סי' יח'), שהקב"ה כביכול רצה 'לתת' לנבראים, וסיבה זו חידשה מהלך ש'יש הוספה' כביכול לאין סוף.

אבל בעצם ב"יוסף" מתגלה עומק אחר. שהרי, בתחילת ענינו כתיב- "אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רָעָה את אָחיו" וגו', ולאחר מכן הוא נעלם מבית אביו, ונמצא שיוסף 'קיבל' שבע עשרה שנה בבית אביו. ואילו בהמשך הפרשיות מתברר- שיעקב היה במצרים שבע עשרה שנה ואז יוסף כלכל אותו כל משך הזמן ההוא. נמצא שאותן שבע עשרה שנה ש'נתן' יעקב ליוסף- 'החזיר' אותן יוסף ליעקב (כמבואר כבר בספרים)!

ועומק הדברים על פי מה שבורר.

שהענין הוא: לברר שאין מהלך של 'נותן', אלא כל הנתינה 'מתבטלת' בשורשה. כי אם יוסף 'קיבל' שבע עשרה שנה ו'נתן' בחזרה' שבע עשרה שנה, הרי שבעצם- הוא לא קיבל כלום!

ואם רואים ש"יוסף" זהו שם של הגדרת מהות התוספת שבבריאה, שכל סוד הבריאה היא בסוד התוספת כביכול על עצמותו יתברך, א"כ עד כמה שהתוספת 'לא מקבלת', נמצא שאין נבראים, ואם 'אין נבראים' זהו גילוי ה"אין עוד מלבדו" שאין הוספה (ע"ל לך לך אות ד', וע' היטב במאמר על שמות)!

כלומר זה לא מקרי שאותה נקודת תוספת 'נשללת' מקבלה, שמה שהיא מקבלת היא מחזירה, אלא זהו הגילוי העצמי שלא שייך קבלה, כי 'אין תוספת', וזולתו יתברך אין עוד!!...

ט

"ביקש יעקב לישב בשלוחה"- זוהי הדבקות באין סוף ש'אין חסר'. "קפץ עליו רוגזו של יוסף"- רוגז מחמת מציאות הנבראים שהם בסוד ה'תוספת', במהלך של 'חסר', ואשר עבודתם- 'שלילת' מציאותם ע"י הבירור העצמי ש"אין עוד מלבדו".

עוד מביא רש"י (פסוק ב') מחז"ל: "ועוד נדרש בו, 'וישב'- ביקש יעקב לישב בשלוחה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. צדיקים מבקשים לישב בשלוחה, אומר הקב"ה: לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוחה בעולם הזה?!"

"קפץ עליו רוגזו של יוסף".

כאשר מבינים את עומק הדברים מבינים שאין כאן ענין של השתנות, ש"ביקש יעקב לישב בשלוחה" ולאחר מכן היה שינוי ש"קפץ עליו רוגזו של יוסף". אלא בעצם בעומק מתגלים כאן שני מהלכים [שהם אחד]: בתחילה מהלך- ש"ביקש יעקב לישב בשלוחה", ולאחר מכן מהלך- ש"קפץ עליו רוגזו של יוסף".

המושג 'שלוה', זהו עד כמה שאין חסר רק השלמה, זהו גילוי של "אין עוד מלבדו". כי עד כמה שאין גילוי של "אין עוד מלבדו" אז יש חסר, ואם יש חסר אז לא שייכת שלוה. נמצא שעומק ענין השלוה, ה"ביקש יעקב לישב בשלוה", זוהי בעצם הדבקות באין סוף! למטה מכך לא שייך שתהיה שלוה אמיתית, אלו הם דמיונות של שלוה, שלוה חלקית, אבל שלוה שלמה שייכת רק בגילוי העצמי של "אין עוד מלבדו".

בעצם, ה"לישב בשלוה", זוהי ההתדבקות בבחינה שנקראת- "אתה הוא עד שלא נברא העולם", שאז אין חסר. אבל עד כמה שדבקים ב"משנברא העולם"- אז יש חסר, וזה נקרא "רוגזו של יוסף". "רוגזו של יוסף"- זהו רוגזו של 'תוספת', שבעצם צריך לבוא ולברר- ש'אין תוספת'!

ה'רוגז' זוהי אותה נקודה של חוסר, כי הִסָר מוליד את הרוגז, משא"כ השלם אינו ברוגז. וזהו כל סוד הנבראים ב'עצם': שכל מהותם בעצם חסרה ואינה מושלמת, ו'עצמיות' מהות הנבראים גופא היא זו שנותנת את החסר, וזה מוליד את הרוגז. וזה נקרא "רוגזו של יוסף", כי כל מציאות הנבראים הם בעצם חסר, וממילא הם עצמיות של הוספה [כי העצמיות אינה חסרה רק התוספת נחסרת].

כאשר יש מהלך של 'חסר', זהו מהלך של 'סוד התוספת', אבל העבודה היא: 'לשלו' את המהלך שנקרא תוספת ולברר שבעצם "אין עוד מלבדו", ואם "אין עוד מלבדו" אז אין חסר, ואם אין חסר אז לא שייך תוספת.

זהו כל שמו של יוסף: "בְּלֶעָדִי! אלקים יענה את שלום פרעה" (מקץ מא, טז)- זהו הגילוי העצמי שבעצם אין תוספת, יש רק בורא עולם, אין חסר ו"אין עוד מלבדו". זוהי השלמות האמיתית באמת שיש, וכל עבודת הנבראים היא: לא להשלים את עצמם, אלא לגלות שאין שלם אלא אחד, ו"אין עוד מלבדו"!

כאשר מבינים שיש חסר בנבראים ומנסים 'להשלים' אותם מיניה וביה, אז סוף דבר- שהם נשארים חסרים, כי זה שהם אינם 'אין סוף' זהו גופא חסרונם. העבודה היא לא 'להשלים' את הנברא, כי בעצם אי אפשר להשלים אותו, כי אם נשלים בשלמות את הנברא אז הוא בורא ולא נברא!

אלא העבודה היא: לברר ש"אין עוד מלבדו", וממילא 'אין צורך' בהשלמה! זהו סוד תכלית הנבראים- הבירור העצמי ש"אין עוד מלבדו", שהוא היה הוה ויהיה ואין בו השתנות כביכול!!

,

עצמיות יעקב: גילוי ה'אין' של יוסף, שבעצם 'אין תוספת'- וזה הכח להילחם בעשו. * כי עומק המלחמה בעשו- בגילוי 'עולם של דורון', עולם שאין בו רע! בגילוי 'שורש' עשו דאצילות ומעלה!

זוהי מציאות כל גלגולי יעקב: "כל עצמו של יעקב לא עבד אצל לבן אלא ברחל"- לגלות משם את המהלך של "יוסף" ולברר שבעצם 'אין תוספת'!

כל זמן שיוסף עוד לא נולד, גילוי ה'אין' של יוסף עוד לא נולד- אז אין כח להילחם בעשו. רק "משנולד שטנו של עשו" שהוא יוסף, אז יעקב אבינו יכל לשוב (רש"י ויצא ל, כה). אותו גילוי של ה'אין', ש"אין עוד מלבדו", שאין חסר- הוא הכח להילחם בעצם עם עשו.

ומהו עומק המלחמה עם עשו?

הרי כידוע, שרק מצד עולם הבריאה ומטה יש רע, מה שאין כן באצילות נאמר "לא יגרך רע" (תהלים ה'). ומהי איפא עבודת המלחמה מצד עולם האצילות?

אלא כמבואר בפרשה הקודמת (רש"י וישלח לב, ט), שיעקב "התקין עצמו לשלשה דברים- לדורון לתפלה ולמלחמה".

ועומק העבודה מצד הבחינה שנקראת "דורון" הוא: לגלות ש'שורש' המלחמה בעצם מושרש באצילות ששם אין מלחמה!

כלומר, המהלך שנקרא "דורון", זה לא רק ענין שמא אולי תשתנה דעתו של עשו, לרכך אותו וכו', אלא בעומק, זהו לגלות את העולם העצמי ש'אין בו' מלחמה, זהו 'עולם של דורון', עולם שאין שם רע, זהו גילוי המציאות העצמית שאין בה מלחמה (ע' וישלח אות ו')!

ועל הבחינה הזו נאמר ש"עשו" הוא בגימ' 'יש ואין', כלומר שמתגלה בו המהלך של האין האמיתי (ע' בראשית אות י'). אבל זהו רק מצד אותו מהלך שמגלים את שורש עשו דאצילות ולמעלה מכך, שמצד הבחינה העליונה הזו אין רע כלל. זהו עומק הגילוי שצריך להתגלות!

וזוהו שנקרא "שנולד שטנו של עשו" שהוא יוסף, כלומר: שעומק שורש 'ביטול' עשו אינו מצד נקודת ה'מלחמה', אלא להיפך, מצד עומק גילוי 'שורש' המהות של "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש", וכפי שבורר שהמהלך העצמי הוא הגילוי ב'עצם' של שורשו של עשו, שביטול הנקודה זהו- ה'אין', הגילוי שבעצם 'אין חסר', וממילא לא שייך מלחמה!...

יא

דייקא ע"י התכתשות וביטול ה'יש דיוסף' משך כל התגלגלויותיו, הולכת ומתבררת בחינת ה'עצמות' דיליה, היוסף דשלילה, עד הגילוי שאין תוספת 'בעצם' ואין שום מגע יד של נברא ["מה תצעק אלי"- לא עת תפילה עתה], אלא הכל אחדות פשוטה, עולם של "דורון", עולם שהכל 'טוב'.

כפי שבורר, יש שתי בחינות ב"יוסף": יש את 'יוסף ד'יש' ויש את 'יוסף ד'אין'. והרי ברור הדבר, שכשם שכל דבר ודבר בתחילה- הוא נברא מאין ליש, והעבודה היא- להפוך אותו מיש לאין חזרה, כך גם בבחינה שנקראת "יוסף": אין גילוי מידי של ה'אין', אלא בתחילה- מתגלה הדבר כ'יש', כנקודה של 'נפרדות', ולאחמ"כ- צריכה לבוא ולהתברר הנקודה בעצם של ה'אחדות פשוטה', נקודת ה'אין'.

בפרשה דידן הרי מבורר רק את החלק שיוסף 'כן מקבל' שבע עשרה שנה. ההשלמה הזו שיוסף 'לא מקבל', היא לאחר כל הגלגולים של "יַבֵּא יוסף את דָּבְתָם כְּעֵה אל אביהם", לאחר הגלגולים שיוסף נעלם מיעקב, ולאחר שהוא נמצא בגלות במצרים, ורק לאחר כל ההתכתשות הזו של ביטול ה'חיובי' של יוסף, רק אז מתגלה המהלך של ה'אין' דיוסף, בחינת ה"עצמות יוסף" (בשלח יג, יט) שלקח עמו משה!

"הים ראה וינס"- מה ראה ים סוף שנקרע? אומרים חז"ל: "ראה ארונו של יוסף" (מדרש תהלים קיד, ט), כלומר "בזכות עצמותיו של יוסף" (ב"ר וישב פז, ח) שהיו בארון נקרע הים לישראל. ו"עצמות יוסף" כלומר- נקודת ה'עצמות' שלו. ומהי אותה נקודת 'עצמות' יוסף?- זוהי אותה נקודת גילוי ש'בעצם' אין תוספת!!

וזוהו סוד מה שכתוב בחז"ל (זהו"ק בשלח מח ע"א; נב ע"ב): "מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו"- לא עת תפילה עתה, בעתיקא תליא מילתא. והכוונה, שהרי יעקב אבינו כאשר בא להילחם עם עשו הוא הכין את עצמו בשלש בחינות: במלחמה תפילה ודורון. ו"מלחמה"- זוהי מלחמה בגשמיות, וגם "תפילה" בעומק- זוהי מלחמה ברוחניות, משא"כ "דורון"- זהו מהלך ש'למעלה' מנקודת המלחמה!

זוהי אותה נקודה למעשה שהתבררה והתבררה ביוסף דשלילה: נקודת ה"דורון", שיש שלמות. "אלקים חשבה לטבה"- אין חסר. "אָתָם חשבתם עלי רעה, משא"כ למעלה מזה, "עלי עין", למעלה מן העין- אז שבע עשרה שנה זה בגימט' 'טוב'. זהו הן 'שבע עשרה' שנה- בגימט' 'טוב'!

"בן פֶּכֶת יוסף בן פֶּכֶת עלי עין" (ויחי מט, כב), 'למעלה' מן העין, שאין העין שולטת בהם (ברכות כ ע"א). כלומר, מצד העין- יש מהלך של עין טובה ועין רעה, משא"כ למעלה מזה, "עלי עין", למעלה מן העין- אז שבע עשרה שנה זה בגימט' 'טוב'. זהו הגילוי שבעצם יוסף בא לברר: לשלול את התוספת, ולגלות שעד כמה ש'אין תוספת' אז לא יכולה להיות מציאות של רע, כי מצדו יתברך לא שייך לומר רע ח"ו.

זהו כל המהלך. "בעתיקא תליא מילתא", ה'עצמות' של יוסף מבררת שאין מגע יד של הנבראים שם, ולא רק מגע יד של גשמיות של מלחמה, אלא גם לא מגע יד של "תפילה" שהיא רוחניות של מלחמה, שם יש רק מהלך של עצמיות של "דורון", נקודת שלמות.

יב

'מיתת' משיח ב"י, הכוונה: ל'ביטול' המהלך של "מלחמה" ע"י גילוי עצמיות פועל הבורא. * ה'יש' מצד עצמו מברר הרע והחסר, ולכך היוסף ד'יש' מכריח מחלוקת ומלחמה. אבל שלמות התיקון: בגילוי העצמי שלמעלה מנקודת המחלוקת, בגילוי ה"אין עוד מלבדו", השם ד'שלילה' דיוסף שזהו גופא משיח ב"ד.

זה מה שהוזכר ש משיח בן יוסף עתיד לעשות מלחמה ושהוא עתיד ליהרג בה. ועומק הדברים יותר בביור: הוא עתיד לברר שהמדרגה שנקראת "מלחמה"- מתבטלת ואין לה קיום!

לא שהוא ימות במלחמה כפשוטו, אלא שה"מלחמה" תבטל, ואז יתבטל בעצם המשיח בן יוסף דיש שהוא במהלך של "מלחמה". כלומר זה הגילוי העצמי שאין מהלך של "מלחמה", אלא יש מהלך של "דורון", יש מהלך של גילוי האמת השלמה שבעצם "אין עוד מלבדו", ומצד זה אין מהלך של מלחמה בין עשו ליעקב, ואין מלחמה כלל וכלל בעולם.

כמ"ש, שלעתיד לבוא "וכתתו חרבותם לאַתים וחניתותיהם למזמרות, לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה" (ישעיהו ב, ד). ועומק הגילוי שבמשיח אין מלחמה: מחמת שתתגלה עצמיות פועל הבורא, ואם יש פועל הבורא אז לא שייך מלחמה. כי המלחמה היא מצד כח ה'נפרדות' שבבריאה, משא"כ מצד ה'אלקות', מצדו יתברך- לא שייך מציאות של מלחמה, אלא רק אחדות פשוטה!!!...

זהו הביור השלם שצריך ללכת ולהתברר במהלך של "יוסף" ובמהלך של "משיח בן יוסף". שהרי עצם זה שהוא נקרא "משיח" כבר יש בו גילוי של "משיח", וזהו ע"י שמתגלה ומתבררת בעצם 'שלילת' התוספת, שלילת החסר, והגילוי האמיתי של ה"אין עוד מלבדו".

וכאן הוא מקום הכתישה ונקודת ההתחלקות בין יוסף לאחים שזהו סוד המחלוקת. אבל הביור השלם הוא: לעלות למעלה מנקודת המחלוקת 'בעצם'! לא רק ענין שלא תהיה מחלוקת, כלומר שעדיין ישנה מהות של מחלוקת רק שמתרחקים ממנה, אלא הגילוי העצמי שלמעלה מנקודת המחלוקת.

שם ה'יש' דיוסף מצד עצמו מכריח מחלוקת ומכריח מלחמה. מצד היוסף ד'יש' זה בהכרח "יִבְא יוסף את דְבַתם כְּעָה אל אביהם", כי ה'יש' מצד עצמו הוא מברר את הרע ומברר את החסר. אבל סוף כל השלמות הוא: לכתוש את ה'יש' ולברר ולגלות שבעצם "אין עוד מלבדו".

שלמות התיקון, זהו הגילוי האמיתי בעצם שאין חסר, גילוי השם דשלילה דיוסף שזהו גופא משיח בן דוד. "והיה... בית יוסף להבה ובית עשו לקש", ואז מתבטלת הלהבה ומתבטל הקש, וזה גופא משיח בן דוד שהוא הגילוי העצמי שאין מקום למלחמה.

מה ש'אין מלחמה' עם היצר הרע לעתיד לבוא, זה לא מקרה, אלא זוהי עצמיות שלמעלה מנקודת ההתנגשות בין טוב לרע, מתגלה בה ה'טוב', השבע עשרה שנה של יוסף, ה"עלי עין" שלמעלה מן העין. כי מצד העין, יש שורש לרע- לב רע, עין רעה (אבות ב, ט), משא"כ כאשר מתבררת האמת- אז אין רע ואין חסר, יש רק שלמות, וזהו הגילוי האמיתי.

יג

שורש 'התדמות' יעקב ויוסף- מכח גילוי "ואביו שמר את הדבר": העמדת הדבר כ"שמירה" ולא כ"פעולה", כי אין חסר. * 'התדמות' יצחק, יעקב ויוסף: קביעת אור ה'אין' משך ג' דורות, והארתו בכך.

זהו שכתוב כאן "וישראל אָהב את יוסף מכל בניו כי בן זָקנים הוא לו, ועשה לו כְּתָנֶת פְּסִים" (פסוק ג'), ואומר בעל הטורים: "פסים- שגרם פיוסים בינו לבין אחיו".

הרי שבעצם מבואר כאן, שמחד- מתגלה מלחמה, ומאידך- מתגלן פיוסין. וברור הדבר: שמצד ה"אחים"- מתגלה מהלך ש"ויקנאו בו אחיו" (פסוק יא'), משא"כ מצד ה"אביו"- זהו "ואביו שמר את הדבר" (שם)!

"ואביו שמר את הדבר"- זהו גילוי ה"שמירה" של הלא תעשה שלמעלה מן העשה. וזהו מצד ה"אביו" שיש התדמות של "בן זקנים הוא לו", שזהו הגילוי העצמי בעצם של 'השתוות' יוסף ויעקב, שזהו גילוי ה"שמר" את הדבר, ולכך- "ועשה לו כְּתָנֶת פְּסִים, שגרם פיוסים בינו לבין אחיו". זהו הגילוי העצמי שעד כמה שאין חסר, מה שצריך תוספת זהו רק "לשמור" כביכול על המצב הקיים [שזוהי תוספת ד'שלילה', ששוללת את התוספת], כי בעצם "אין עוד מלבדו" ואין צורך בשינוי.

זהו שורש ה'התדמות' המבוארת כאן: אותו גילוי האמיתי בעצם ש"אין עוד מלבדו", והעמדת הדבר כ"שמירה" (ע' בחקתי ס"ה אות טו'; ויצא אות ה') ולא כ"פעולה", כגילוי עצמי ש"אין עוד מלבדו"!

ובזה ש'נדמו' יצחק, יעקב ויוסף- הוקבעו בזה ג' דורות של 'אי שינוי', והוארה הבחינה של 'אין שינוי'.

ומצד כך נאמר- "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגְרֵי אָבִיו" וכדברי הבעה"ט שהוזכרו בתחילת דברינו "מגורי- יו"ד כפופה כמין כ"ף", וביאורו: שנגלה סוד ה"כתר" שהוא בגימט' כ'- "עשרים" (תר"כ), שהוא אור ה'אין', אור ההשתוות!...

(א) מגורי יעקב- 'המשכה' למגורי יצחק. * יוסף- 'המשכה' מיעקב: "כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף", מהלך של 'התדמות' ביניהם. * (ב) 'התדמות'- מצד הצורת פנים, מצד מהלך מסירת התורה בכמה בחינות של חלקי התורה, וגם מצד התגלות הגיל. * (ג) ג' מדרגות במסירת תורת יעקב ליוסף: א. תורה דבריא (של שכליות, של הוראה). ב. תורה דאצילות (למעלה מהשגת הנברא, של שעשועים). ג. תורה של 'אין סוף' (שבה נקודת ההשתוות). * (ד) שורש 'התדמות' יעקב ויוסף- דייקא מצד תורת ה'אין סוף'. * (ה) "יוסף", מצד החיוב- יש סוף, שייך הוספה. מצד השלילה- אין סוף, גילוי שאין עוד מלבדו. * הקבלת בחינות מסירת התורה ליוסף לבחינות הללו. * (ו) 'עצמיות' יעקב- לגלות ולברר את בחינת יוסף. * (ז) גילוי השם ד'שלילה' דיוסף, היא גופא נקראת- מיתת משיח ב"י וגילוי משיח ב"ד. * "ניצוצ' יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם"- גם את הצד דקדושה להביאו מיש לאין, שכל 'עצמות' יוסף לברר: ש'אין הוספה'. * (ח) הבריא בסוד 'תוספת' כביכול על הא"ס, ו"יוסף" מברר- 'שלילת' הקבלה, 'ביטול' התוספת, וגילוי ה"אין עוד מלבדו". * (ט) "ביקש יעקב לישב בשלוה"- זוהי הדבקות באין סוף ש'אין חסר'. "קפף עליו רוגזו של יוסף"- רוגז מחמת מציאות הנבראים שהם בסוד ה'תוספת', במהלך של 'חסר', ואשר עבודתם- 'שלילת' מציאותם ע"י הברור העצמי ש"אין עוד מלבדו". * (י) עצמיות יעקב: גילוי ה'אין' של יוסף, שבעצם 'אין תוספת'- וזה הכח להילחם בעשו. * כי עומק המלחמה בעשו- בגילוי 'עולם של דורון', עולם שאין בו רע! בגילוי 'שורש' עשו דאצילות ומעלה! * (יא) דייקא ע"י התכתשות וביטול ה'יש דיוסף' משך כל התגלגלויותיו, הולכת ומתבררת בחינת ה'עצמות' דיליה, היוסף דשלילה, עד הגילוי שאין תוספת 'בעצם' ואין שום מגע יד של נברא ["מה תצעק אלי"- לא עת תפילה עתה], אלא הכל אחדות פשוטה, עולם של "דורון", עולם שהכל 'טוב'. * (יב) 'מיתת' משיח ב"י, הכוונה: ל'ביטול' המהלך של "מלחמה" ע"י גילוי עצמיות פועל הבורא. * ה'יש' מצד עצמו מברר הרע והחסר, ולכך היוסף ד'יש' מכריח מחלוקת ומלחמה. אבל שלמות התיקון: בגילוי העצמי שלמעלה מנקודת המחלוקת, בגילוי ה"אין עוד מלבדו", השם ד'שלילה' דיוסף שזהו גופא משיח ב"ד. * (יג) שורש 'התדמות' יעקב ויוסף- מכח גילוי "ואביו שמר את הדבר": העמדת הדבר כ"שמירה" ולא כ"פעולה", כי אין חסר. * 'התדמות' יצחק, יעקב ויוסף: קביעת אור ה'אין' משך ג' דורות, והארתו בכך.

- [1] [וישב](#)
- [2] [פרשה תשס"ה](#)

Source: <https://bilvavi.net/shiur/וישב-009-פרשתהשבועתשסה>

Links

[1] <https://bilvavi.net/vayashev>

[2] <https://bilvavi.net/5765parsha>